

Programma 4 Natuur en milieu

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Natuur

Samen met onze partners, zoals de waterschappen, de natuur- en landbouworganisaties en de gemeenten, hebben we hard doorgewerkt aan de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant en het herstel van de natuur. Er zijn veel (inpassings)plannen opgesteld, gronden aangekocht en gebieden als natuur ingericht. In veel gebieden is daadwerkelijk de schop de grond in gegaan. Daarnaast blijkt wederom dat Raad van State-procedures veel langer duren dan voorzien.

Omdat het tempo van realisatie van het Natuurnetwerk Brabant nog te laag is, zijn diverse versnellingsacties ingezet. Zo zijn met drie Brabantse waterschappen en met drie terreinbeherende organisaties overeenkomsten gesloten over het in hoger tempo aanleggen van nieuwe natuur.

In 2020 is veel aandacht uitgegaan naar het herstel van de stikstofgevoelige Natura2000-gebieden. Met het Rijk en de andere provincies zijn afspraken gemaakt om in de periode 2021 – 2030 extra in te zetten op natuurherstel in en rondom onze stikstofgevoelige Natura2000-gebieden. Hiervoor is landelijk € 2,85 miljard beschikbaar voor de komende tien jaar.

Op 15 december hebben GS de uitvoeringsagenda Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof 1.0 (BOS) vastgesteld. Een voortschrijdende dynamische agenda waarin we in willen of moeten spelen op nieuwe relevante actualiteiten en ontwikkelingen. We zetten in op drie pijlers (de tandwielen) die onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden: Versnelling van natuurherstel, verlaging stikstofdepositie en het mogelijk maken van gewenste maatschappelijke en economische ontwikkelingen. In 2020 zijn we gestart met een aantal maatregelen die moeten bijdragen aan het op stoom brengen van de drie tandwielen, zoals de lancering van de opkoopregeling piekbelasters en de inrichting van een ondersteuningsloket stikstof waar vraag en aanbod van stikstof bij elkaar worden gebracht. Omdat we tegelijk willen werken aan de natuur, het herstel van het natuurlijk systeem én perspectief voor de landbouw hebben we richting gegeven aan de gebiedsgerichte aanpak groen blauw. In 2021 werken we deze richting verder uit tot een concrete aanpak. In en rondom de Natura 2000-gebieden Ulvenhoutse Bos, Grenscorridor N69 en Peelvenen zijn inmiddels verkenningen gestart.

Begin 2020 is de Brabantse Bossenstrategie vastgesteld. We gaan de Brabantse bossen toekomstbestendiger maken door 60.000 ha bos geleidelijk te vernieuwen. Daarnaast willen we in de komende 10 jaar 13.000 ha nieuw bos aanleggen. Dit alles onder de voorwaarde dat hiervoor adequate financiering wordt gevonden.

Naast natuurontwikkeling en natuurherstel is er onder meer een nieuwe Stimuleringsregeling Landschap ontwikkeld en is de 257e subsidie voor een groen en klimaatbestendig schoolplein verleend. Daarnaast is een adviescommissie Wolven ingesteld.

VTH

De verstrekte VTH-jaaropdracht 2020 is nagenoeg geheel uitgevoerd. Dit omvat vergunning- en toezichttaken voor de WABO, Wet Natuurbescherming (Wnb), Waterwet en Ontgrondingenwet. Over de VTH-taakuitvoering, de uitkomsten daarvan en de financiën worden de Staten nader geïnformeerd via een statenmededeling als de jaarrapportages van de diensten er zijn. Door de Zuidelijke rekenkamer is onderzoek gedaan naar de uitvoering van VTH, daarbij zijn de hogere risicobedrijven op Moerdijk als uitgangspunt genomen. Ook is er onderzoek gedaan naar het project Intensivering Toezicht Veehouderij om lessen te leren van dit traject en die te kunnen vertalen naar nieuwe werkwijzen en andere sectoren.

Milieu

In 2020 hebben wij ingezet op een verdere verbetering van de luchtkwaliteit en vermindering van de geluid- en geurhinder. Op dit moment hebben in Nederland 69 gemeenten en 11 provincies het Schone Lucht akkoord ondertekend. In Brabant hebben 21 gemeenten ondertekend. De aanpak van bodemsanering is in 2020 doorgezet, maar heeft op een aantal onderdelen hinder/vertraging ondervonden (bv bij afstemming met bewoners) van de coronamaatregelen. We voeren de nazorg van gesloten stortplaatsen uit. Verder is de nulmeting CO₂-voetafdruk provinciale organisatie uitgevoerd.

Gezondheid

Tevens heeft GS de startnotitie Gezondheid vastgesteld als voorbereiding op het beleidskader dat begin 2021 volgt.

Impact van de coronacrisis op de uitvoering en de realisatie van de geplande prestaties / inzet verbonden partijen: Voor gebiedsprocessen zijn 'schetsessies met de kaart op tafel', informatieavonden en andere interactieve bijeenkomsten met de partners in het gebied cruciaal. Door Corona was dat in 2020 maar heel beperkt mogelijk. Bijeenkomsten zijn daarom zoveel mogelijk digitaal georganiseerd. Dit levert echter niet de interactie op die live zou plaats vinden. De coronapandemie zette het openbare leven op een lager pitje; dit zorgde vanaf maart 2020 voor minder luchtvervuiling en minder geluid.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Realisatie van een robuust en samenhangend natuurnetwerk

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- In 2027 is het robuuste en samenhangende natuurnetwerk gerealiseerd.

Kwaliteit (indicator)

○

■ Stand van zaken

Het tempo van realisatie is, overeenkomstig met het landelijk beeld, te laag. Er zijn diverse versnellingsacties ingezet. Zo hebben we in 2020 programmeringsafspraken met drie waterschappen en drie terrein beherende organisaties (TBO's) in samenwerkingsovereenkomsten vastgelegd. Met de TBO's is afgesproken dat zij 3.000 ha verwerven en in eindbeheer nemen. We hebben in twee rondes voortgangsgesprekken gevoerd met de 6 bovengenoemde partners en met 15 overige trekkers van natuurprojecten. Uit de opgehaalde informatie blijkt dat in alle gebieden gesprekken worden gevoerd met grondeigenaren.

Er wordt maximaal ingezet op het tijdig realiseren van het natuurnetwerk. Op dit moment is niet duidelijk of dit ook daadwerkelijk gaat lukken.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Realisatie Natuurnetwerk Brabant: grondverwerving / functieverandering.

Indicator	Opgave 2012 t/m 2027	2020	2021	2022	2023	2024 t/m 2027
Gerealiseerde ha (cumulatief)	9.600	4.450	5.000	6.000	7.000	9.600

■ Kwaliteit

Zodra de Voortgangsrapportage Natuur (VRN) beschikbaar is, wordt er een statenmededeling opgeleverd met de gerealiseerde hectares per 31 december 2020. De cumulatieve realisatie komt naar verwachting uit op ruim 4.500 ha.

Via het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) zijn veel hectares gesubsidieerd voor verwerving. Ook de grondverwerving voor de N2000-gebieden op basis van de grondstrategieplannen loopt volgens planning.

Realisatie Natuurnetwerk Brabant: inrichting.

Indicator	Opgave 2012 t/m 2027	2020	2021	2022	2023	2024 t/m 2027
Gerealiseerde ha (cumulatief)	15.200	6.000	7.000	8.500	10.000	15.200

Kwaliteit

Zodra de Voortgangsrapportage Natuur (VRN) beschikbaar is, wordt er een statenmededeling opgeleverd met de gerealiseerde hectares per 31 december 2020. De cumulatieve realisatie komt naar verwachting uit op ca. 6.000 ha.

De focus van de TBO's en de waterschappen ligt voorlopig vooral nog bij de grondverwerving. Inrichtingsplannen (voor ecologische en hydrologische maatregelen) voor grotere gebieden worden veelal opgesteld en uitgevoerd nadat alle gronden in een gebied beschikbaar zijn. Dit is (kosten)efficiënt en verklaart dat de inrichting nog minder snel verloopt. De komende jaren houden we hier aandacht voor en wellicht dient de aanpak zich meer te gaan richten op inrichtingsplannen voor kleinere gebieden, zodat er op kortere termijn meer inrichtingsresultaten geboekt gaan worden.

Realisatie ecologische verbindingzones.

Indicator	Opgave 2012 t/m 2027	2020	2021	2022	2023	2024 t/m 2027
Gerealiseerde ha (cumulatief)	1.775	170	200	300	500	1.775

Kwaliteit

De cumulatieve realisatie per 31 december 2020 is 115 ha. Daarmee zijn aanmerkelijk minder hectares EVZ gerealiseerd dan voorzien. Dit komt vooral doordat de daadwerkelijke realisatie van EVZ's veel meer doorlooptijd vraagt dan was ingeschat.

Tegelijkertijd zien we dat waterschappen en gemeenten in de afgelopen jaren meer aanvragen voor EVZ subsidie bij het GOB hebben ingediend. Het GOB heeft inmiddels voor ruim 300 ha subsidie verleend. De verhoging van de subsidie voor droge (delen van) EVZ's van 50% naar 75% heeft daaraan bijgedragen. De projecten waaraan subsidie is verleend, komen veelal in 2021 en 2022 tot uitvoering.

Het tempo van de realisatie is echter nog niet hoog genoeg. Er wordt gewerkt aan aanvullende afspraken in het kader van de maatwerkovereenkomsten tussen waterschappen en provincie. Ook worden gemeenten nadrukkelijk aangesproken om met de EVZ's in hun gemeente aan de slag te gaan.

Beheer van het Natuurnetwerk Brabant.

Indicator	2020	2021	2022	2023
Beheerde ha via de Subsiestelsel Natuur en Landschap – onderdeel natuurbeheer (cumulatief)	81.800	83.000	84.200	85.400

Kwaliteit

Zodra de Voortgangsrapportage Natuur (VRN) beschikbaar is, wordt er een statenmededeling opgeleverd met de gerealiseerde hectares per 31 december 2020. De cumulatieve realisatie komt naar verwachting uit op ca. 82.000 ha.

Herstel van de biodiversiteit

Omschrijving (toelichting)

Indicatoren:

- In 2030 is de afname van de biodiversiteit naar een positieve trend omgebogen.
- In 2050 hebben alle bedreigde planten en dieren in Brabant weer een geschikte leefomgeving.

Kwaliteit (indicator)

○

Stand van zaken

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

Indicator	2020	2021	2022	2023
Beheerde ha via de Subsiestelsel Natuur en Landschap – onderdeel agrarisch natuurbeheer (cumulatief)	3.740	3.674	3.674	3.082

Kwaliteit

Zodra de Voortgangsrapportage Natuur (VRN) beschikbaar is, wordt er een statenmededeling opgeleverd met de gerealiseerde hectares per 31 december 2020.

In 2020 is het beheer voortgezet conform eerder afgegeven beschikkingen. Eind 2019 is er oppervlakte toegevoegd voor blauwe diensten aan de beschikte arealen voor de jaren 2020 en 2021. Dit is eind 2020 verwerkt in de herbeschikkingen aan de agrarische natuurcollectieven en leidt er mede toe dat de totale oppervlakte naar verwachting hoger uitkomt dan in de begroting voor 2020 was opgenomen.

Bosuitbreiding en bosvorming.

Indicator	2020	2021	2022	2023
In uitvoering genomen ha bosuitbreiding (cumulatief)	0	500	1.500	2.500

Kwaliteit

Begin 2020 is de Brabantse bossenstrategie vastgesteld en eind 2020 is ook in LNV- en IPO-verband de landelijke bossenstrategie vastgesteld. De bossenstrategie zal in de komende jaren tot uitvoering worden gebracht. Hiervoor dient echter nog wel de adequate financiering gevonden te worden. De voorbereidingen daarvoor zijn in 2020 gestart. Belangrijk aandachtspunt en succesfactor daarbij is het verkrijgen van de benodigde financiële middelen om de ambities te kunnen realiseren.

Uitvoeren herstelmaatregelen in N2000-gebieden.

Indicator	2020	2021	2022	2023
Aantal uitgevoerde maatregelen (cumulatief)	200	400	pm1	pm1

pm1: afhankelijk van de invulling van de 2e fase N2000-herstelmaatregelen

Kwaliteit

De uitvoering van de maatregelen verloopt conform planning en de jaarlijkse Landelijke voortgangsrapportage N2000-herstelmaatregelen. De uitvoering van een klein aantal herstelmaatregelen in complexe gebiedsprocessen start in 2021 en wordt in 2022 opgeleverd.

Uitvoeren inrichtingsmaatregelen in leefgebieden.

Indicator	2020	2021	2022	2023
Gerealiseerde ha (cumulatief)	1.000	2.000	3.000	4.000

Kwaliteit

De looptijd van de subsidies voor herstelmaatregelen in de leefgebieden is vaak meerjarig. Zo is er in 2020 uitvoering gegeven aan eerder verleende subsidies, zijn er ook projecten afgerond en subsidies vastgesteld en zijn er in 2020 voor ca. € 7 mln aan nieuwe projecten subsidies toegekend die voor een deel ook al in 2020 in uitvoering zijn genomen. Daarmee zijn in 2020 in ruimschoots 1.000 ha inrichtingsmaatregelen genomen om kwetsbare leefgebieden te herstellen.

Versterking van de kwaliteit van het Brabantse landschap

Omschrijving (toelichting)

Indicatoren:

- In 2030 zijn de waardevolle cultuurhistorische landschappen in Brabant behouden en waar mogelijk versterkt.
- In 2050 staat Brabant met zijn TOP-landschap van oude en nieuwe landschappen in de top 5 van Europa.

Kwaliteit (indicator)

G

Stand van zaken

Met de Stimuleringsregeling Landschap en de subsidieregeling voor de aanleg van landschapselementen en het herstel van cultuurhistorische landschapselementen wordt ingezet op de realisatie van nieuwe landschapselementen en behoud van huidige waarden. Deze inzet kan niet verhinderen dat de kwaliteit, door de diverse ruimtelijke opgaven, onder druk staat. Onder de paraplu van de Omgevingsvisie wordt daarom gewerkt aan een meer landschapsinclusieve benadering in de verschillende beleidskaders en de omgevingsverordening. Ook in het nieuwe Beleidskader Natuur zal dat zijn invulling krijgen om aan de ambities voor 2050 bij te dragen.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Maatregelen die de karakteristieke Brabantse landschappen versterken.

Indicator	2020	2021	2022	2023
Gerealiseerde hectare via de subsidieregeling Groen Blauw Stimuleringskader en de subsidieregeling voor de aanleg van landschapselementen en het herstel van cultuurhistorische landschapselementen	15	15	15	15
Beheerde hectare via de subsidieregeling Groen Blauw Stimuleringskader	450	450	450	450

Kwaliteit

In 2020 is de Subsidieregeling Groen Blauwe Stimuleringskader gesloten en opgevolgd door de Stimuleringsregeling Landschap. In 2020 is er 20 ha aan landschapselementen gerealiseerd en is er 350 ha beheerd. Het is het eerste jaar dat gerapporteerd wordt in hectaren, aangenomen wordt dat de langjarige resultaten goede gemiddelden zijn.

Verankering van de natuur in de samenleving

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- In 2022 investeren meer Brabantse burgers en ondernemers in hun groene leefomgeving.

Kwaliteit (indicator)

G

Stand van zaken

In 2020 hebben we onverminderd ingezet op vergroening van de leefomgeving. Daarvoor ondersteunen we projecten van relevante netwerken (IVN, Steenbreek, buurtnatuur- en waterfonds, etc.) met grote maatschappelijke impact en dat blijven we ook doen. Ook wordt steeds nadrukkelijker samengewerkt met gemeenten vanwege hun rol in vergroening van de leefomgeving. Het project Schoolpleinen van de toekomst heeft in 2020 het subsidieplafond bereikt. Sneller dan verwacht zijn er nu al 257 schoolpleinen vergroend (ongeveer 25% van het totaal in Brabant) en samen met de huidige partners wordt gezocht naar nieuwe financieringsvormen. Bij de projecten sturen we op maatschappelijke verankering en eigenaarschap van andere partijen (onverwachte crossovers en nieuwe partners). In het afgelopen jaar is de verbinding met onderdelen in andere provinciale programma's versterkt (o.a. met landbouw, klimaatadaptatie en verstedelijkingsopgave) om vanuit een brede basis te werken aan een zo natuurinclusief mogelijke samenleving.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Maatregelen die de verankering van de natuur in de samenleving versterken

We verbinden de natuur en het landschap met de Brabantse samenleving en economie door in te spelen op initiatieven uit te samenleving. Zo investeren we in de kracht van de groene vrijwilligers, in het verbeteren van de toegankelijkheid van natuurgebieden voor mindervaliden, in groene, klimaatbestendige schoolpleinen en in ondernemers die "ondernemen met natuur". En versterken we de kansrijke wisselwerking tussen landbouw en natuur.

Prestaties/maatregelen	Indicator	2020	2021	2022	2023
------------------------	-----------	------	------	------	------

---

Ondernemers en burgers die investeren in hun groene leefomgeving	Aantal uitgevoerde maatregelen/initiatieven	70	70	70	pm
--	---	----	----	----	----

pm: afhankelijk van de invulling van het natuur- en landschapsbeleid in het nieuwe beleidskader Natuur

Kwaliteit

In 2020 zijn er 33 (burger)initiatieven gerealiseerd (4 matchfunding-projecten en 29 projecten via het buurnatuur- en waterfonds). Er zijn 97 groene schoolpleinen gesubsidieerd. Verder zijn er 9 projecten gerealiseerd gericht op de waardering van groene vrijwilligers, toename van vrijwilligers of het vergroten van expertise voor vrijwilligers bij aansluitende beleidsvraagstukken (o.a. via subsidie IVN).

Milieu. Continue verbetering van de luchtkwaliteit en vermindering van de geluid-, geur- en lichthinder

Omschrijving (toelichting)

In 2020 hebben wij ingezet op een verdere verbetering van de luchtkwaliteit en vermindering van de geluid- en geurhinder. De coronapandemie zette het openbare leven op een lager pitje; dit zorgde vanaf maart 2020 voor minder luchtvervuiling en minder geluid. De aanpak van bodemsanering is in 2020 doorgezet, maar heeft op een aantal onderdelen hinder/vertraging ondervonden (bv bij afstemming met bewoners) van de coronamaatregelen. We voeren de nazorg van gesloten stortplaatsen uit. De nulmeting CO2-voetafdruk provinciale organisatie is uitgevoerd.

Indicator:

Staat van de luchtkwaliteit (PM10, PM2.5, NO2) en verbetering van de ervaren geur- en andere milieubelasting per vierkante kilometer.

Kwaliteit (indicator)

G

Stand van zaken

In de monitoringsrapportage Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit 2020 is over de actuele cijfers op luchtkwaliteit gerapporteerd. Op BrabantInZicht is gerapporteerd over het aantal klachten over geuroverlast.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beperken van geluidsoverlast voor Brabanders

Indicator	2020	2021	2022	2023
Aantal resterende woningen met een geluidsbelasting > 60 dB met een onbekend binnenniveau of een binnenniveau > 36 dB)	5.400	5.000	4.600	4.200

Kwaliteit

We hebben vertraging opgelopen met de aanschrijvingen in het kader van de Subsidiereregeling Geluid. Dit heeft meerdere redenen. Vooruitlopend op de omgevingswet hebben we met het Rijk afspraken gemaakt om presanering mogelijk te maken. Hierdoor krijgen burgers nu al een

vergelijkbaar (gunstiger) aanbod als onder de Omgevingswet. Het Rijk stelt voor deze situaties financiële middelen beschikbaar. De subsidieregeling is op deze nieuwe situatie aangepast. Daarnaast is de sanering gekoppeld aan het uitvoeren van onderhoud. Een aantal geplande infrastructurele projecten zijn uitgesteld. Ook zijn de noodzakelijke bezoeken aan huis beperkt in verband met Corona.

Kiezen voor schone lucht in provinciale projecten

Kwaliteit

Op dit moment hebben in Nederland 69 gemeenten en 11 provincies het Schone Lucht akkoord ondertekend. In Brabant hebben 21 gemeenten ondertekend. Het Schone Lucht Akkoord biedt een kader om te borgen dat luchtkwaliteit geborgd is in de projecten die wij als provincie doen. Daarnaast hebben we begin 2020 de eindverantwoording van de subsidiemiddelen NSL/BSL afgerond.

Stevige monitoring kwaliteit van de leefomgeving

Kwaliteit

We hebben in 2020 de opdrachten voor metingen nabij industrieterrein Antwerpen en aanvullende ammoniakmeetpunten vanuit het MAN (Meetpunt Ammoniak Natuurgebieden) verlengd. Met de invulling van twee moties (M197-2020 en M46a-2020) heeft PS duiding gegeven aan de inventarisatie of meer meetpunten kunnen worden gerealiseerd in hoogbelaste gebieden.

Terugdringen ernst en cumulatie van milieubelasting

Indicator	2021	2022	2023	2024
Rapport verkenning hotspots Brabant	1			
Plan van aanpak hotspots	1			

Kwaliteit

Zoals aangegeven in de bestuursrapportage zullen we de verkenning naar hotspots in Brabant in 2021 opleveren. Dit geeft ons meer tijd om de informatiebehoefte in kaart te brengen, en geeft de mogelijkheid om aan te haken op de monitoringsinstrumenten die onder meer door het RIVM ontwikkeld worden.

Gezondheid

Kwaliteit (indicator)

G

Kwaliteit (toelichting)

Stand van zaken

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

De Brabantse leefomgeving is gezonder geworden en nodigt bovendien uit tot gezond gedrag

De nieuwste inzichten rondom gezonde leefomgeving krijgen een plek in het provinciale beleid.

Kwaliteit

In 2020 is er een startnotitie gezondheid vastgesteld waarin GS haar denkwijze over de provinciale rolname op het gebied van gezondheid beschrijft. Voor de zomer van 2021 zal het beleidskader gezondheid naar PS worden gezonden. Dit betreft een horizontaal beleidskader die verbindend en agenderend werkt voor de provinciale inzet op het gebied van gezondheid.

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) leveren een bijdrage aan een gezonde fysieke leefomgeving en daarmee een bijdrage aan een goed werk- en leefklimaat.

Kwaliteit (indicator)

G

Stand van zaken

De verstrekte VTH-jaaropdracht 2020 is nagenoeg geheel uitgevoerd. Dit omvat vergunning- en toezichttaken voor de WABO, Wet Natuurbescherming (Wnb), Waterwet en Ontgrondingenwet. Om de organisatie van de omgevingsdiensten voor te bereiden op het grote aantal extra vergunningaanvragen als gevolg van de Transitie Veehouderij, heeft de Taskforce Transitie Veehouderij in 2020 acht efficiëntiemaatregelen geïmplementeerd. Bovendien is een start gemaakt met de grootscheepse actualisatie van de agrarische brondata in de applicaties BVB (Bestand Veehouderij Bedrijven) en BZV (Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij). De inventarisatie Zeer Zorgwekkende Stoffen en potentiële Zeer Zorgwekkende stoffen is nagenoeg afgerond bij industriële bedrijven.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

De vergunningverlening, toezicht en handhaving voldoen aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen van rechtmatigheid en kwaliteit

Prestaties/maatregelen	Indicator	2020	2021	2022	2023
De vergunningverlening voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen van rechtmatigheid en kwaliteit	Er wordt geen gebruik gemaakt van de Wet dwangsom	0	0	0	0
	Er komt geen Lex silencio positivo voor	0	0	0	0
	Beschikkingen zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld – norm 90%	90%	90%	90%	90%
Toezicht en handhaving voldoen aan de gestelde generieke kwaliteitseisen	Handhavingsbeschikkingen blijven in stand na gerechtelijke toetsing	90%	90%	90%	90%

Kwaliteit

De definitieve eindrapportages over de uitvoering van de VTH taken zijn nog niet beschikbaar. In april wordt net als in 2020 een statenmededeling opgeleverd met daarin de resultaten over de VTH uitvoering.

Inzet verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden onderstaande verbonden partijen ingezet:

- Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen
- Groen Ontwikkelfonds Brabant BV
- Omgevingsdienst Brabant Noord
- Omgevingsdienst Midden-en West-Brabant
- Omgevingsdienst Zuidoost Brabant

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Toelichting op de verschillen t.o.v. de begroting

Toelichting lasten

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Gebiedsontwikkeling N69 t.l.v. SIF	907
- Transitie DLG-projecten	523
- Aanpak stikstof	765
- SNL beheer	510
- GOB grondverwerving NNB	-1.607
- Natura 2000 herstelmaatregelen	3.468
- Brug uitwerking Natuur+samenleving	694
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving	2.200
- Ambitiemiddelen milieu	900
- Fysieke leefomgeving / Samenwerken milieu	420
- Overig	1.037
Totaal afwijking lasten	9.817

Gebiedsimpuls N69 tlv SIF

Voor de subsidieregeling gebiedsimpuls N69 werden diverse aanvragen verwacht. Een aantal aanvragen zijn binnengekomen eind 2020 en begin 2021. Deze zijn dus niet meer beschikbaar in 2020. Het budget blijft beschikbaar en de subsidieregeling is nog open tot en met 2024. In 2021 worden nog enkele aanvragen verwacht en daarnaast zijn diverse aanvragen in voorbereiding. De meerjarenraming zal hierop worden aangepast.

Transitie DLG projecten

De betaling voor restopgave van de Hilver en Wintelre Oerle zijn doorgeschoven naar 2021. Ook zijn enkele uitbetalingen in het kader van de Lijst der Geldelijke regelingen (LGR) van Weerij Zuid doorgeschoven naar 2021. De restant betaling aan de aannemer van het project Groote Peel is na arbitrage lager uitgevallen.

Aanpak Stikstof

De onderuitputting wordt mede veroorzaakt doordat de verkenningen in de gebiedsgerichte aanpak later zijn gestart dan oorspronkelijk gepland. Daarnaast is de inhuur van benodigde geodiensten doorgeschoven naar 2021.

SNL beheer

De onderbesteding op SNL komt deels doordat er voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer gerekend is met 50% EU-subsidie en we tot nu toe 75% EU-subsidie krijgen. Dit sluit aan bij de afspraak over 50-50 financiering, waarbij in de eerste vier jaren al 75% wordt gedeclareerd in Brussel en resterende jaren 100% ten laste van de provincie komt.

GOB-grondverwerving NNB

De grondposities (aankoop, verkoop en doorlevering) laten zich moeilijk ramen. Bij de Bestuursrapportage worden op basis van de meest recente grondmutaties, de ramingen bijgesteld.

In de laatste maanden van 2020 hebben nog een aantal aankopen van gronden plaatsgevonden met betrekking tot provinciale en rijks EHS die niet voorzien waren bij de slotwijziging 2020 waardoor een overschrijding van € 1,6 mln. optreedt welke wordt afgedekt binnen de reserve Essent investeringsagenda-groenontwikkelfonds en de reserve natuurbeheer en ontwikkeling.

Natura 2000 herstelmaatregelen

De toegezegde subsidie aan SBB naar aanleiding van de Brand in de Peelvenen is pas gedeeltelijk beschikt. Een bedrag van € 1,2 mln moet nog aangevraagd worden. Het waterschap de Dommel heeft over 2020 niet gefactureerd omdat er een herziene aanvraag in voorbereiding is in het kader van de bestuursovereenkomst 2016. De uitgaven voor Peelvenen zijn in 2020 lager geworden omdat nog niet met de uitvoering gestart kon worden.

"BrUG; uitwerking Natuur + Samenleving"

De onderschrijding komt enerzijds door dat er voor de Bijenregeling veel minder aanvragen zijn binnengekomen. Hierdoor resteert er nog ruim 300.000. In 2021 wordt dit budget opnieuw ingezet voor de bijen. Voor het onderdeel natuur en samenleving waren subsidies voorzien voor Toegankelijke Natuur en voor Impuls Groene Vrijwilligers. Deze subsidies schuiven door naar 2021.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

De onderbesteding wordt enerzijds veroorzaakt doordat er, anders dan verwacht, in 2020 geen grensoverschrijdende juridische kosten waren met betrekking tot de natuurbeschermingswet. Anderzijds is in 2020 minder besteed dan geraamd vanuit de bestuursakkoordmiddelen transitie veehouderij.

Ambitiemiddelen milieu

De uitgaven op de ambitiemiddelen ten behoeve het onderdeel milieu van het PMWP 2015-2021 waren in 2020 minder dan geraamd. Met name op de subonderdelen 'gezonde leefomgeving' en 'lucht, geur en geluid'.

Fysieke veilige leefomgeving/ Samenwerken milieu

Er zijn minder (proces-/voorbereidings-)kosten gemaakt op het gebied van samenwerking. Verder zijn er minder opruimingssubsidies drugsdumpingen aangevraagd dan voorzien.

Overig

Diverse kleinere afwijkingen, zoals/op gebied van;

* Programma budget realisatie NNB (€0,35 mln): Waterschap de Dommel en enkele kleinere trekkers hebben de toegezegde subsidie voor de capaciteit in geld niet meer aangevraagd in 2020;

* Stimuleringskader Landschap (€0,28 mln): een onderschrijding wordt veroorzaakt omdat de aanvragen voor de nieuwe stimuleringsregeling landschap eind 2020 zijn ingediend en niet meer beschikt zijn in 2020;

* Te verdelen Landschappen van Allure subsidies (€ 0,25 mln.): De beschikking betreffende het 'Kloppend Hart van Het Groene Woud', is definitief vastgesteld en heeft er een terugbetaling plaatsgevonden;

* diverse kleine posten (€ 0,2 mln)

De toegerekende organisatiekosten komen op basis van de gerealiseerde uren-inzet lager uit.

Toelichting baten

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Inkomsten groen-blaauwe diensten	- 3.539
- Inkomsten leges	- 1.331
- Inkomsten / verkopen Rijks EHS	1.300
- Overig	67
Totaal afwijking baten	- 3.503

Inkomsten groen-blaauwe diensten

Door het beëindigen van het Stimuleringskader Groen Blauwe Diensten zijn de gebiedscontracten in uitvoering afgerekend. Het restant van de balansverplichtingen is hiermede voor een groot deel komen te vervallen en de openstaande vorderingen zijnde de 50% cofinanciering van gemeenten en waterschappen terugbetaald aan de deelnemers. Het saldo van de vrijgevallen bedragen en de terugbetalingen aan de gemeenten gaat per saldo terug naar de reserve (€ 4,12 mln). Dit bedrag wordt weer ingezet voor de nieuwe stimuleringskader Landschappen regeling.

Inkomsten vergunningverlening, toezicht en handhaving

Als gevolg van de stikstofcrisis en de coronacrisis zijn in 2020 minder legesaanvragen geweest. Dit leidde tot minder inkomsten.

Inkomsten / verkopen Rijks-EHS

De grondposities (aankoop, verkoop en doorlevering) laten zich moeilijk ramen. Bij verkoop worden boekwinsten en pachtinkomsten gerealiseerd. In de laatste maanden van 2020 hebben nog een aantal mutaties plaatsgevonden met name Rijks EHS welke niet voorzien waren bij de slotwijziging 2020, waardoor er per saldo meer baten € 1,3 mln. zijn gerealiseerd.

Overig

Diverse kleinere afwijkingen.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2020 oorspronkelijk	Begroting 2020 na wijzigingen	Jaarrekening 2020 realisatie	Verschil begroting - realisatie
<u>Lasten</u>				
Programma lasten	103.468	148.646	138.829	9.817
Toegerekende organisatiekosten	8.673	10.996	10.582	414
totaal lasten	112.141	159.642	149.412	10.230
<u>Baten</u>				
totaal baten	6.471	16.382	12.879	-3.503
saldo baten en lasten	-105.670	-143.260	-136.533	6.727